Wprowadzenie

W trzynastym roczniku ZN WSEI w Krakowie opublikowano prace z zakresu ekonomii i finansów i zarządzania oraz zarządzania wspieranego informatycznie i innych zastosowań informatyki. Wszystkie artykuły były recenzowane przez dwóch zewnętrznych recenzentów. Autorami artykułów są tak pracownicy naukowi WSEI, jak i pracownicy naukowi i doktoranci innych wyższych uczelni. Streszczone poniżej prace naukowe mieszczą się tematycznie w zakresach kierunków kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomii i Informatyki w Krakowie. Podobnie jak w poprzednich Zeszytach Naukowych WSEI, omówienie ich treści nastąpi w dwóch grupach tematycznych, to jest z zakresu ekonomii, finansów i zarządzania oraz z zakresu zastosowań informatyki. W zeszycie dominują ilościowo prace z pierwszej grupy tematycznej. Dlatego od nich rozpoczniemy omówienie treści.

Dynamiczny rozwój polskiej gospodarki, w tym na szczeblu lokalnym, nie byłby możliwy bez wsparcia finansowego ze strony Unii Europejskiej.

Zdaniem Bala i Piaszczyka nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej jest dla beneficjentów samorządowych zdecydowanie trudniejsza od poprzedniej. W aspekcie wewnętrznych, polskich uwarunkowań, podstawowe zagrożenia dla sprawnej absorpcji środków z Unii Europejskiej w tym okresie to: występująca niewydolność finansowa w jednostkach samorządu terytorialnego, związana zarówno ze skutkami ostatniego kryzysu gospodarczego, jak i indukowaną centralnie destabilizacją legislacyjną systemu finansów lokalnych, a także koniecznością przestrzegania przez samorząd nowych limitów zadłużenia, zdecydowanie trudniejszych do wypełnienia niż wcześniej obowiązujące limity.

W aspekcie zewnętrznych, unijnych uwarunkowań, kluczowe utrudnienia absorpcyjne to przede wszystkim: nowe priorytety finansowania, które są zdecydowanie mniej spójne tematycznie z zakresem zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w porównaniu do poprzedniej perspektywy; zaostrzone kryteria efektywnościowe absorpcji; pojawienie się nowych instrumentów polityki strukturalnej oraz nowych mechanizmów finansowania, a także nasilająca się wyraźnie niestabilność Unii Europejskiej jako wspólnoty państw (Brexit, kryzys migracyjny, zapowiadana możliwość wprowadzenia

dwóch oddzielnych budżetów Unii Europejskiej dla państw członkowskich strefy euro oraz państw do niej nienależących).

Mimo wspomnianych wyżej zagrożeń finansowania ze strony UE Bednarz w swoim artykule dotyczącym możliwości „dogonienia" przez Polskę państw wysoko rozwiniętych podkreśla, że Polska wykazuje duży potencjał w doganianiu czołówki, między innymi dzięki unijnym funduszom strukturalnym, wysokiemu poziomowi wykształcenia młodych ludzi czy przyswajaniu nowych technologii. Autor jest zdania, że polska gospodarka znajduje się na dobrej ścieżce rozwoju, choć opinie ekspertów dotyczące czasu, w jakim uda się doścignąć liderów są podzielone. W zależności od przyjętego wariantu założeń czas dogonienia czołowych gospodarek szacuje się na 12–35 lat. Jednak niemal wszyscy są zgodni, że Polska w dalszym ciągu będzie sukcesywnie skracać dystans.

Istotny wpływ na tempo wzrostu gospodarczego może mieć system prawny danego kraju. Całusiński w swojej pracy zajmuje się podziałem *quoad usum* jako instytucją prawa cywilnego. Podział *quoad usum* jest instytucją prawa cywilnego, która nie została uregulowana w przepisach prawa, a jedynie na skutek powszechnej praktyki została wyinterpretowana przez sądy powszechne zobowiązane do uregulowania sporów, wynikłych ze wspólnej własności rzeczy. Brak konkretnych przepisów prawa rodzi szereg wątpliwości natury prawnej, które zostały uregulowane w orzeczeniach. Fakt ten czyni tę instytucję prawną mało precyzyjną i podatną na zmiany orzecznictwa. Jest to specyficzna, powszechna w obrocie prawnym umowa, która pomimo swojego oparcia w przepisach prawa rzeczowego w znacznym stopniu kwalifikuje się do kategorii praw zobowiązaniowych.

Decydującym czynnikiem w doganianiu gospodarek wysoko rozwiniętych jest czynnik ludzki, a zwłaszcza kompetencje i kreatywność menedżerów polskich przedsiębiorstw. Gródek-Szostak i in. zaznaczają, że w czasach dużej konkurencyjności przedsiębiorstw, osoby wchodzące na rynek powinny być do tego dobrze przygotowane i świadome wymagań konsumentów, kontrahentów oraz przepisów prawa. Przeprowadzone badania pokazały, że niedoświadczeni przedsiębiorcy nie zawsze poświęcają dostateczną uwagę niektórym kryteriom lub oceniają swoje umiejętności w ich zakresie jako lepsze niż są w rzeczywistości. Realia gospodarcze stanowią szybki sposób weryfikacji ich kompetencji. Autorki podkreślają, iż aby uniknąć porażek oraz znacznych strat kapitału warto poprzedzić rozpoczęcie działalności gospodarczej szkoleniami oraz analizami rynku. Szkolenia te powinny dotyczyć zarówno umiejętności twardych, jak i miękkich. W obecnych realiach kluczowe kompetencje niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej ulegają licznym zmianom. Coraz

bardziej niezbędne stają się umiejętności korzystania z mediów społecznościowych, Internetu, projektowania stron internetowych, obsługi specjalistycznych programów komputerowych. Osoby rozważające założenie przedsiębiorstwa z całą pewnością powinny wziąć ten czynnik pod uwagę.

Rozwój gospodarki nie jest możliwy beż innowacyjnych przedsiębiorstw, które w niej działają. Na różne aspekty innowacyjności zwraca uwagę w swojej pracy Krusiec.

Autor postawił sobie za cel przedstawienie jak i na jakich zasadach działać powinno innowacyjne przedsiębiorstwo. Autor w sposób kontrowersyjny omówił podstawowe aspekty innowacyjnego przedsiębiorstwa oraz mechanizm jego działania.

Wzrost gospodarczy zależy też od stopnia aktywności zawodowej w danej gospodarce. Ma to szczególne znaczenie zwłaszcza w krajach, w których społeczeństwo się starzeje. A do takich należy również Polska. Lesiak prezentuje badania dotyczące związków między aktywnością zawodową seniorów a ich zagrożeniem ubóstwem.

Przeprowadzone badania nie dały jednoznacznej odpowiedzi na pytanie czy istnieje zależność pomiędzy wysokością zatrudnienia pracowników w dojrzałym wieku a wzrostem zagrożenia ubóstwem wśród nich. Zaobserwowane zależności zależą od wielu czynników. Trudno wskazać jeden czynnik wybijający się, wszystkie one są ważne.

Państwa, takie jak Polska, dążące do dorównania krajom rozwiniętym, muszą ograniczyć tzw. szarą strefę. Palej w swoim artykule wskazuje, że pomimo wprowadzania wielu zmian w przepisach prawa poziom szarej strefy w Polsce nie zmniejszył się istotnie. Pomimo istnienia wielu metod pomiarów szarej strefy, tak naprawdę nie jesteśmy nawet w stanie sprawdzić na jakim poziomie utrzymuje się jej udział w gospodarce. Państwo podejmuje wiele prób zwalczania i ograniczania tego zjawiska, jednakże próby te kończą się często jedynie wprowadzaniem nowych przepisów, na które i tak coraz bardziej sprytni przedsiębiorcy znajdą receptę.

Jak podkreślają Zając i Pater jednym z najważniejszych oraz najcenniejszych zasobów każdej organizacji są osoby, które w niej pracują i budują jej wizerunek, a tym samym sprawiają, że firma funkcjonuje w odpowiedni sposób. Liczne badania przekonują, iż najlepsze przedsiębiorstwa na rynku to takie, w których zawodowa aktywność traktowana jest przez pracowników nie tylko jako źródło dochodu, lecz także jako przyjemność. Z wymienionych powodów dążenie organizacji do zapewnienia satysfakcjonujących i przyjaznych warunków powinno stać się jednym z priorytetów przedsiębiorstwa.

Z badań autorów wynika, że na satysfakcję i zadowolenie pracowników składa się wiele czynników, takich jak: relacje z przełożonymi i współpracownikami, płaca, oczekiwania świadome oraz nieświadome, możliwości rozwoju, udział w życiu organizacji. Żeby poziom satysfakcji pracowników był wysoki – rozbieżność pomiędzy tym, czego oni oczekują, a tym co im oferuje firma, powinna być jak najmniejsza.

Znaczenie pracy kobiet dla wzrostu gospodarczego podkreśla Znańska-Kozłowska. Autorka pisze, że równość płci jest nie tylko kwestią różnorodności i sprawiedliwości społecznej, ale także warunkiem wstępnym do osiągnięcia celów trwałego wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, konkurencyjności i spójności społecznej. Inwestowanie w politykę na rzecz równości płci procentuje poprzez wyższe stopy zatrudnienia kobiet, wyższy udział kobiet w PKB, dochody podatkowe i trwałe wskaźniki dzietności. Ważne jest, aby równość płci nadal była podstawowym elementem strategii UE 2020, ponieważ równość kobiet i mężczyzn sprawdziła się jako trwałe rozwiązanie w przypadku dawnych i nowych wyzwań. Politykę na rzecz równości płci należy zatem postrzegać jako długoterminową inwestycję, a nie jako krótkoterminowy koszt.

Grupę artykułów z zakresu zastosowań informatyki otwiera praca Firlej i Wnuka. Autorzy przedstawili w swym artykule problem predykcyjny wyznaczania strategii sprzedaży kart kredytowych, który może być rozwiązany przy zastosowaniu sieci neuronowych. Opisali również problem predykcyjny klasyfikacji klientów windykacyjnych, który może być wykorzystany zarówno w obszarze windykacyjnym (do wyznaczania strategii windykacyjnej), jak i w obszarze kredytowym i ubezpieczeniowym – poprzez sygnał z modułu SWO (do informowania o pogorszeniu się sytuacji finansowo-ekonomicznej klientów). Zdaniem autorów zastosowanie sieci neuronowych do rozwiązywania problemów klasy segmentacja, predykcja, klasyfikacja jest możliwe i przynosi oczekiwane skutki. Skala wdrażania tego typu rozwiązań zależy teraz tylko od gotowości instytucji finansowych (banków, ubezpieczycieli) do zastosowania ich we własnych procesach biznesowych.

Spółka autorska Handzel i Gajer zamieściła dwa artykuły na temat zastosowań informatyki.

W pierwszym z nich autorzy zajmują się kwestią pochodzenia ludzkich języków. Większość badaczy jest zdania, że języki ludzkie jakie my znamy musiały być poprzedzone dużo prostszymi wcześniejszymi językami. Wielu badaczy uważa, że protoplaści dzisiejszych języków nie posiadali struktury syntaktycznej, co pozwalało na łączenie słów w określonym porządku we frazy, ale nie pełne zdania. Autorzy zajmują się w artykule pytaniem czy rzeczywiście

struktury syntaktyczne pojawiły się nagle jako wynik przypadkowej mutacji kodu DNA u jednego z naszych starych przodków. Autorzy starają się udzielić odpowiedzi na pytanie czy takie wyjaśnienie może być uznane za zadowalające w świetle nauk biologicznych i teorii prawdopodobieństwa.

W drugim z artykułów wymienieni autorzy zajmują się zagadnieniem odczytu dysku z Fajstos. Uważa się, że zawiera on zapis tekstu w jakimś języku naturalnym. Jednak bardziej szczegółowe analizy pozwalają ujawnić, że dysk z Fajstos zawiera również liczne anomalie o charakterze statystycznym. W artykule autorzy podejmują próbę odpowiedzi na pytanie czy pewne złożone wzory geometryczne oraz innego rodzaju anomalie statystyczne mogły powstać w sposób spontaniczny podczas procesu sporządzania inskrypcji zawartej na powierzchni dysku. Autorzy dowodzą, że wzory geometryczne, a także i pozostałe anomalie statystyczne, zostały z całą pewnością wykonane w sposób intencjonalny. Dlatego zachodzą uzasadnione podejrzenia, że dysk z Fajstos nie zawiera w ogóle żadnego tekstu zapisanego w jakimkolwiek języku.

W ostatnim z opublikowanych artykułów Kajrunajtys i in. potwierdzają istnienie zjawiska niezintegrowania systemów informatycznych na stanowiskach pracy. Zebrane opinie respondentów pozwalają sformułować wnioski odnoszące się nie tylko do świadomości istnienia problemu i oceny istotności analizowanego zjawiska przez przedstawicieli grup, do których skierowano ankietę, ale także wnioski odnoszące się do skali występowania tego zjawiska w przedsiębiorstwach respondentów.

Mimo obiektywnej istotności biznesowej zjawiska, mimo jego charakterystyk wskazujących na występowanie negatywnych konsekwencji (dłuższa obsługa transakcji i zmarnowany czas na poprawianie błędów, co generuje wyższe koszty transakcji) odsuwa w czasie podjęcie decyzji o wymianie oprogramowania. Autorzy podkreślają, że potrzeba wielokrotnego przełączania się między aplikacjami, wprowadzania kilka razy tych samych danych do różnych aplikacji podczas realizacji jednego logicznie (merytorycznie) zadania, jest źródłem błędów, stratą czasu, niepotrzebnie kosztuje znacznie więcej, a także prowadzi do negatywnych problemów natury socjopsychologicznej.

Podsumowując jestem przekonany, że wyniki badań autorów przedstawione w niniejszym Zeszycie spotkają się z żywym zainteresowaniem tak środowiska akademickiego, jak i praktyków.

Henryk Gurgul
Kraków, październik 2017